

Podgorica, 28.08.2012.

BESPLATNI UDŽBENICI OSNOVCIMA – USTAVNA OBAVEZA DRŽAVE

Centar za građansko obrazovanje (CGO) osuđuje to što prosvjetne vlasti ni za predstojeću školsku 2012/13 godinu nijesu obezbijedile besplatne udžbenike za osnovce, makar za one u prva tri razreda.

Podsjećamo da je pred početak prošle školske 2011/2012 godine CGO pokrenuo pitanje dodjele besplatnih udžbenika osnovcima, a u skladu sa Ustavom zagaranovanim pravom koje propisuje: „osnovno školovanje je besplatno“ (čl.75 Ustava Crne Gore)

Od institucija kojima se CGO obratio, jedino je **kabinet premijera Lukšića** 30.septembra 2011. uzvratilo odgovorom na naš dopis od 5.septembra 2011. da „cijeni i podržava inicijativu...“, ali da u skladu sa trenutnom finansijskom situacijom, a takođe i dosadašnjom praksom, čini se izvjesnim da će raspoloživa sredstva biti usmjerena samo na učenike koji su pripadnici ranjivih grupa.“

CGO nije dobio odgovor od nadležnog Ministarstva prosvjete i sporta, kao ni od Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore.

Takođe, **poslanički klubovi (DPS, SDP, SNP, PZP, NOVA, BS) koji su uredno kontaktirani dopisom od 13.septembra 2011. nijesu našli za shodno da se odazovu inicijativi**, iako se većina političkih partija pred parlamentarne izbore 2009. u svojim programima i/ili medijskim nastupima zalagala za bolje uslove školovanja. Samo cijena udžbenika, bez kupovine dodatnog školskog materijala (sveske, đačke torbe,...) za osnovce se kreće od 48,60€ za prvi razred do 97,50€ za deveti razred.

Podsjećanja radi, u Sloveniji, koja je članica EU, učenici od prvog do devetog razreda dobijaju na početku godine besplatne udžbenike, koje na kraju godine vraćaju školi.

I od regiona u ovom pogledu možemo dosta učiti. Recimo, u susjednoj Srbiji o cijeni knjiga ne razmišljaju đaci prva tri razreda (više od 300.000 đaka), jer ih od Ministarstva prosvete dobijaju besplatno, dok je lokalna vlast u Beogradu obezbijedila besplatne udžbenike za učenike svih devet razreda. Dodatno, svaki beogradski osnovac od ove školske godine dobija po dva kompleta udžbenika, jedan za učenje kod kuće, drugi za školu. Takođe, obezbijedeni su i ormarići u školama, kako đaci ne bi deformisali kičmu noseći svakog dana na leđima đačku torbu punu

Centar za građansko obrazovanje
Centre for civic education

knjiga, a tešku i po nekoliko kilograma.

Primjeri dobrih praksi u uspostavljanju jednakih šansi u obrazovanju moraju biti vodič prosvjetnim vlastima u Crnoj Gori, kako bi se vodilo računa i o najmlađima koji ne spadaju u „ranjive grupe“, iako je u postojećoj ekonomskoj situaciji prilično teško definisati ko zapravo ne spada u „ranjive grupe“.

Crna Gora je definisana kao država socijalne pravde u kojoj je osnovno obrazovanje besplatno i obavezno. No, po tumačenju Ministarstva prosvjete i sporta, o kojima su mediji izvjestili, ***to ne podrazumijeva i besplatne udžbenike, te je nejasno da li dijete može pohađati nastavu ako mu roditelji, zbog nemaštine ili bilo kojeg drugog razloga, nijesu kupili udžbenike.*** Za porodice sa više djece gdje su jedan ili oba roditelja nezapošljena, postavlja se pitanje da li oni mogu ispuniti ovu obavezu, a ako ne, prema njima se može pokrenuti postupak, a prijete im čak i krivične sankcije.

CGO postavlja i pitanje nadležnima: da li nastavnici krše Ustav kada ne dozvole đaku bez knjiga da prisustvuje nastavi, što nije rijetkost, a taj isti Ustav propisuje besplatno obrazovanje?

CGO poziva Vladu Crne Gore i Ministarstvo prosvjete i sporta da hitno pristupe rješavanju ovog pitanja bez politizacije i izbornih manipulacija, u saradnji sa civilnim društvom, kako bi Crna Gora ostvarila funkciju države socijalne pravde, i jednakog pristupa obrazovanju budućim generacijama.

Danilo Ajković
Koordinator programa